

ຈົດໝາຍຂ່າວ ສະຖາບັນ ຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້

ຊົມເຊີຍ ວັນສ້າງຕັ້ງ ກອງທັບ ປະຊາຊົນລາວ ຄົບຮອບ 56 (20 ມັງກອນ) ຢ່າງສຸດໃຈ

ສາລະບານ

ການລົງຊຸກຍູ້
ໜ້າ 1 - 2

ການຝຶກອົບຮົມ
ໜ້າ 2 - 3

ສິ່ງທີ່ຄວນຮູ້
ໜ້າ 3 - 12

ຄະນະຮັບຜິດຊອບ

ດຣ. ບຸນຖອງ ບົວຫອມ
ຄໍາໄພ ມະນີວິງ

ບັນນາທິການ

ດຣ. ມິນທາທິບ ຈັນເພັງໄຊ
ອະໂນລາດ ຈັນທະວົງສາ
ບັນດິດ ຣາມາງກຸນ
ພູມິ ອິນທະປັນຍາ
ທອງຈັນ ບຸນທະລາ
ລຸ່ງງ ຄໍາສີວິໄລ

ອອກແບບ

ຂັນຄໍາ ອ້ວນອຸດົມ
ໄກສອນ ສີຫາຈັກ

ລັດຖະມົນຕີວ່າການ ກະຊວງ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ຊຸກຍູ້ການຜະລິດລະດູແລ້ງ ທີ່ ສູນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກໍາ

ໂດຍ: ກົງປັນ ກັນຍາວົງ, ສູນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກໍາ

ມາຮອດປະຈຸບັນການເກັບກູ້ເຂົ້ານາປີໄດ້ສໍາເລັດ ແລະ ການຜະລິດລະດູແລ້ງກໍ່ໄດ້
ລິເລີ້ມຢ່າງເປັນຂະບວນພຶດພື້ນ. ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຜະລິດບັນລຸເປົ້າໝາຍໃນການຄ້າ
ປະກັນສະບຽງອາຫານຕາມທິດທາງແຜນການຂອງກະຊວງ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ໄດ້
ວາງອອກ ຍາມໃດການນໍາ ພັກ-ລັດ ກໍ່ມີຄວາມເປັນຫ່ວງເປັນໄຍ ແລະ ໃກ້ຊິດຕິດແທດ
ກັບພື້ນຖານການຜະລິດ ຊຸກຍູ້ວຽກງານຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກໍາ ໃຫ້ມີຄວາມກ້າວໜ້າ ແລະ
ໄດ້ຮັບຜົນສໍາເລັດ ເປັນກ້າວໆ.

ສະນັ້ນ, ໃນວັນທີ 04/01/2005, ທ່ານ ດຣ. ສຸ່ງ ສະພັງທອງ ກໍາມະການສູນກາງພັກ,
ເລຂາຄະນະພັກ, ລັດຖະມົນຕີວ່າການ ກະຊວງ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ໄດ້ລົງຊຸກຍູ້
ພື້ນຖານການຄົ້ນຄວ້າ ທົດລອງ ທີ່ສູນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກໍາ, ໂຄງການຄົ້ນຄວ້າ ກົນຈັກ
ແລະ ສູນຜະລິດເມັດພັນ ຊຶ່ງຂຶ້ນກັບສະຖາບັນ ຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້, ມີທີ່
ຕັ້ງ ຢູ່ ບ້ານທ່າດອກຄໍາ, ເມືອງໄຊທານີ, ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ. ຕິດຕາມ ທ່ານ ລັດຖະ
ມົນຕີ ມີ ທ່ານ ດຣ. ບຸນຖອງ ບົວຫອມ ຫົວໜ້າສະຖາບັນ ຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າ
ໄມ້ ແລະ ທ່ານ ວິລະວັນ ພັນນຸລາດ ຫົວໜ້າກົມປູກຝັງ. ການລົງຊຸກຍູ້ໃນຄັ້ງນີ້ ທ່ານ
ລັດຖະມົນຕີ ໄດ້ຮັບຟັງການລາຍງານຜົນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການຂອງສູນ ຈາກ

ສະຖາບັນ ຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກໍາ
ແລະ ປ່າໄມ້,
ຕູ້ ປ.ນ. 7170 ວຽງຈັນ
ໂທຣ: (856 21 770078)
(856 21 770094)
ແຟກ: (856 21 770093)
E-mail: info@nafri.org.la

WWW.nafri.org.la

ຄະນະຮັບຜິດຊອບສູນດັ່ງກ່າວ ຊຶ່ງມີຜົນສໍາເລັດອັນພົ້ນ
ເດັ່ນຈໍານວນໜຶ່ງໃນຂົງເຂດການຄົ້ນຄ້ວາ ທົດລອງ. ສູນ
ຄົ້ນຄ້ວາ ກະສິກໍາ ມີໜ້າທີ່ຕົ້ນຕໍ ຄື: ຄົ້ນຄ້ວາແນວພັນໃໝ່
ທີ່ດີເດັ່ນ ແລະ ເຕັກນິກການປູກເຂົ້າ, ສາລີລູກປະສົມ, ຖົ່ວ
ເຫຼືອງ, ຝ້າຍ, ອ້ອຍ ແລະ ພືດໃຫ້ທົ່ວ ອອກຮັບໃຊ້ສັງຄົມ
ໂດຍສະເພາະແມ່ນຊາວກະສິກອນ. ມາຮອດປະຈຸບັນສາ
ມາດສະໜອງແນວພັນເຂົ້າໃໝ່ໄດ້ 10 ແນວພັນ, ແນວພັນ
ສາລີລູກປະສົມ 1,500 ກິໂລກຣາມ, ເບັ້ງໄມ້ກິນໝາກໄດ້
700 ກວ່າເບັ້ງ, ແນວພັນຖົ່ວເຫຼືອງ, ຖົ່ວຂຽວ, ອ້ອຍ ແລະ
ແກ່ນຝ້າຍ ໄດ້ຈໍານວນໜຶ່ງ. ໃນໄລຍະການລົງຊຸກຍູ້ ທ່ານ
ລັດຖະມົນຕີ ໄດ້ໂອ້ລົມ ແລະ ຊີ້ນໍາການຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງ
ພາຍໃນສູນຢ່າງແທດເໝາະກັບສະພາບຕົວຈິງ ຊຶ່ງບາງ
ຕອນ ທ່ານໄດ້ກ່າວວ່າ: “ກ່ອນອື່ນໝົດບັນດາສູນ ຕ້ອງມີ
ຄວາມສາມັກຄີໜັກແໜ້ນ, ສະມາຊິກພັກ ພະນັກງານ
ຕ້ອງກໍາແໜ້ນ, ເຊື່ອມຊຶມທິດທາງນະໂຍບາຍຂອງ ພັກ-
ລັດ ມີລະບຽບຫຼັກການ, ບໍ່ງົ່ງງູ່ຕໍ່ອຸປະສັກເປັນແບບຢ່າງ
ທີ່ດີ ພ້ອມກັນຜັນຂະຫຍາຍທິດທາງນະໂຍບາຍຂອງພັກ
ໃຫ້ເປັນອັນລະອຽດ ແລະ ປະຕິບັດໃຫ້ປະກົດຜົນເປັນຈິງ”.

ໃນຕອນທ້າຍ ທ່ານຍັງໄດ້ເນັ້ນໜັກຕື່ມອີກວ່າ: “ຍາມໃດ
ພວກເຮົາຕ້ອງຍາດແຍ່ງລະດູການ ແລະ ໃຫ້ໄວກ່ອນປະ
ຊາຊົນ, ສຶກສາອົບຮົມພະນັກງານ ໃຫ້ເຂົ້າໃຈແຈ້ງກ່ຽວກັບ
ແຜນການ ມີແຜນແລ້ວໃຫ້ຈັດສໍາມະນາເພື່ອເຮັດໃຫ້ການ
ຄົ້ນຄ້ວາ ຕິດແໜ້ນກັບການພັດທະນາ ແລະ ການຂະ
ຫຍາຍພັນ, ເອົາໃຈໃສ່ຄຸ້ມຄອງນໍ້າຊົນລະປະທານ ແລະ
ການຄົ້ນຄ້ວາສາລີ ແລະ ຖົ່ວ ຊຶ່ງປະຈຸບັນຊາວກະສິກອນ
ກໍາລັງນິ ຍົມປູກຫຼາຍ ໃນທົ່ວປະເທດ”.

ສູນຄົ້ນຄ້ວາ ກະສິກໍາ ມີຄວາມບໍ່ຕື່ມຊື່ນເປັນຢ່າງຍິ່ງ ທີ່
ໄດ້ມີໂອກາດຕ້ອນຮັບການນໍາຂອງກະຊວງ ກະສິກໍາ ແລະ
ປ່າໄມ້, ອວຍພອນໃຫ້ທ່ານ ຈົ່ງມີສຸກຂະພາບແຂງແຮງ ສືບ
ຕໍ່ນໍາພາການພັດທະນາກະສິກໍາ ໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນສໍາເລັດ
ເປັນກ້າວໆ.

ສູນຄົ້ນຄ້ວາ ກະສິກໍາ ສໍາເລັດການຜ່ານບົດ ວິທະຍານິພົນ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມ ພາສາອັງກິດ

ໂດຍ: ສີວຽງໄຊ ໄຊຍະສານ, ສູນຄົ້ນຄ້ວາ ກະສິກໍາ

ໃນຕອນເຊົ້າຂອງວັນທີ 23/12/2004 ຜ່ານມາ, ສູນຄົ້ນຄ້ວາ
ກະສິກໍາ ແລະ ຄະນະພະແນກ ພາກວິຊາປູກຝັງ ຈາກວິທະ
ຍາເຂດນາບົງ ໄດ້ລິມທົບກັນຈັດຕັ້ງການຜ່ານບົດວິທະຍາ

ນັກສຶກສາ ຈາກວິທະຍາເຂດນາບົງ

ນິພົນບົສຸດທ້າຍ ຂອງນັກສຶກສາວິທະຍາເຂດນາບົງຂຶ້ນ
ຢ່າງເປັນທາງການ ໂດຍການເຂົ້າຮ່ວມຂອງຄະນະອາຈານ
ຈາກວິທະຍາເຂດນາບົງ, ນັກຮຽນຝຶກງານ 17 ຄົນ, ພະນັກ
ງານວິຊາການ ແລະ ຄະນະສູນຄົ້ນຄ້ວາ ກະສິກໍາ ເຂົ້າຮ່ວມ
ທັງໝົດ: 37 ຄົນ. ໃນຈໍານວນນັກສຶກສາ 17 ຄົນ ມີ ປະລິຍາ
ຕີ 3 ຄົນ ແລະ ຊັ້ນສູງ 14 ຄົນ, ມີ 17 ຫົວຂໍ້ ຂອງການຄົ້ນ
ຄ້ວາທົດລອງທາງດ້ານກະສິກໍາ. ການຝຶກງານໃນຄັ້ງນີ້
ໄດ້ໃຊ້ເວລາ 8 ເດືອນ ຈຶ່ງສໍາເລັດ, ໂດຍໄດ້ຮັບທຶນສະໜັບ
ສະໜູນຈາກໂຄງການຮ່ວມມືຕ່າງໆ ພາຍໃນສູນຄົ້ນຄ້ວາ
ກະສິກໍາ. ນອກຈາກນີ້ ສູນຄົ້ນຄ້ວາ ກະສິກໍາ ກໍໄດ້ສໍາເລັດ
ວຽກງານການຝຶກອົບຮົມພາສາອັງກິດ ໃຫ້ພະນັກງານ
ວິຊາການ ອ້ອມຂ້າງສະຖາບັນ ຄົ້ນຄ້ວາ ກະສິກໍາ ແລະ
ປ່າໄມ້ ເປັນເວລາ 2 ເດືອນ ຈໍານວນ 12 ຄົນ ໃນນີ້ມີຍິງ 4
ຄົນ ໂດຍໄດ້ຮັບທຶນຊຸກຍູ້ເບ້ຍລຽງ ແລະ ອັດຕາກິນ ຈາກ
ໂຄງການ ຄົ້ນຄ້ວາ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ເຂດພູດອຍ
ຮ່ວມມື ລາວ - ຊູແອດ (Sida) ສະຖາບັນ ຄົ້ນຄ້ວາ ກະສິກໍາ
ແລະ ປ່າໄມ້. ໃນຕໍ່ໜ້າ ກໍຄືການຜະລິດ ກະສິກໍາ ລະດູແລ້ງ
ສົກປີ 2004-2005 ທາງສູນຈະສືບຕໍ່ຮັບເອົານັກຮຽນຝຶກ
ງານ ກະສິກໍາ ຊັ້ນກາງ ທົ່ວປະເທດ.

ຝຶກອົບຮົມ ຜື້ນຖານການຈັດການ ທາດອາຫານ ການວິໄຈດິນ ແລະ ຝຸ່ນ

ໂດຍ: ນາງ ຈິນດາ ມູນລະມານີ,
ສູນສໍາຫຼວດ ແລະ ແບ່ງເຂດດິນ ກະສິກໍາ

ການຝຶກອົບຮົມ ກ່ຽວກັບພື້ນຖານການຈັດການທາດອາ
ຫານ, ວິໄຈດິນ ແລະ ຝຸ່ນ ໄດ້ຈັດຂຶ້ນ ທີ່ສູນສໍາຫຼວດ ແລະ
ແບ່ງເຂດດິນກະສິກໍາ ໃນວັນທີ 13/01/2005 ໂດຍການ
ເປັນປະທານ ຂອງ ທ່ານ ໂອລົດ ແສງຕາເຮືອງຮຸ່ງ ຮອງທົວ
ໜ້າສູນສໍາຫຼວດ ແລະ ແບ່ງເຂດດິນກະສິກໍາ ຊຶ່ງມີຜູ້ເຂົ້າ

ທ່ານ ດຣ. ທັດສະນີ ອັດຕະນັນ, ເປັນວິທະຍາກອນ

ຮ່ວມ ທັງໝົດ 22 ຄົນ ໃນນັ້ນ ມີພະນັກງານ ມາຈາກສະຖານີ ຂະຫຍາຍພັນພືດ ແລະ ພັນສັດ ພະແນກກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງຄໍາມ່ວນ, ສະຖານີ ຄົ້ນຄ້ວາເຂົ້າ ໂພນ ງາມ ປາກເຊ, ສະຖານີ ໜອງແດງ ແຂວງສາລະວັນ, ສູນ ຄົ້ນຄ້ວາ ກະສິກໍາ, ອາຈານສອນ ຈາກໂຮງຮຽນປ່າໄມ້ ຊັ້ນ ກາງ ເມືອງໃໝ່ ພ້ອມດ້ວຍຕົວແທນຊາວກະສິກອນ ບ້ານ ໄຮ່ທ່າຄອນ ແລະ ບ້ານແສນດິນ. ທ່ານ ດຣ. ທັດສະນີ ອັດຕະນັນ ຊຶ່ງເປັນອາຈານສອນ ຈາກມະຫາວິທະຍາໄລ ກະເສດສາດບາງເຂນ ປະເທດໄທ ແລະ ທ່ານ ດຣ. ຢູອດ (Yost RESSELL) ຊ່ຽວຊານ ຈາກມະຫາວິທະຍາໄລຮາວາຍ (Hawaii) ກໍໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມ ໃນນາມນັກວິທະຍາກອນ.

ຈຸດປະສົງຂອງການຝຶກອົບຮົມໃນຄັ້ງນີ້ ແມ່ນເພື່ອຖ່າຍ ທອດເທັກນິກການຈັດການທາດອາຫານຂອງພືດໃນດິນ ໄປສູ່ນັກວິຊາການ ແລະ ຊາວກະສິກອນ ເພື່ອສະຫຼຸບຕິລາ ຄາ ຜົນການຄົ້ນຄ້ວາທົດລອງ ກ່ຽວກັບການຈັດການທາດ ອາຫານ, ວິໄຈດິນ ແລະ ຜຸ່ນ ໃນໄລຍະຜ່ານມາ.

ທ່ານ ດຣ. ທັດສະນີ ອັດຕະນັນ ໄດ້ອະທິບາຍກ່ຽວກັບການ ຈັດການທາດອາຫານໃນດິນ ແລະ ການນໍາໃຊ້ເຄື່ອງວິໄຈ ດິນ (Soil Test Kite) ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ໄດ້ຈັດກຸ່ມປຶກສາ ຫາລືການຈັດການທາດອາຫານ ແລະ ວິທີແກ້ໄຂທີ່ແທດ ເໝາະກັບສະພາບພື້ນທີ່ຕົວຈິງ, ຈາກນັ້ນ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ ນໍາສະເໜີ ຜົນຂອງການປຶກສາຫາລື ຕໍ່ທີ່ປະຊຸມ, ສາທິດວິ ທິການວິໄຈດິນໃນພາກສະໜາມ ດ້ວຍເຄື່ອງວິໄຈດິນ (Soil Test Kite) ເພື່ອຊອກຫາທາດອາຫານຫຼັກໃນດິນ (N, P, K) ແບບງ່າຍດາຍ ທີ່ຊາວກະສິກອນສາມາດນໍາໃຊ້ໄດ້. ຈາກນັ້ນ ຄູ່ຝຶກໄດ້ມອບເຄື່ອງວິໄຈ (Soil Test Kite) ຈໍາ ນວນ 3 ເຄື່ອງ ໃຫ້ແກ່ຕົວແທນຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ເພື່ອນໍາໄປໃຊ້ໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນ.

ການລ້ຽງ ແລະ ປະສົມຜົນ ປາດຸກອຸຍ

ໂດຍ: ສົມບູນ ຈັນລິຍາ, ສູນຄົ້ນຄ້ວາ ການປະມົງ

ປະຫວັດ, ແຫຼ່ງກໍາເນີດ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ:

ປາດຸກອຸຍ ເປັນປາທີ່ມີຢູ່ທົ່ວໄປໃນອາຊີອາຄະເນ ເຊັ່ນ: ລາວ, ອິນເດຍ, ພະມ້າ, ໄທ, ກໍາພູເຈຍ, ຫວຽດນາມ ແລະ ອິນໂດເນເຊຍ. ສະເພາະຢູ່ໃນລາວ ປາດຸກອຸຍຈະແຜ່ຂະ ຫຍາຍໃນໜອງ, ບຶງ, ທາມ, ຫ້ວຍ ແລະ ອ່າງເກັບນໍ້າຕ່າງໆ. ປາດຸກອຸຍເປັນປາພື້ນເມືອງ ທີ່ນິຍົມກັນບໍລິໂພກຫຼາຍ ແລະ ລາຄາໃນທ້ອງຕະຫຼາດກໍ່ແພງ.

ລັກສະນະພິເສດ:

ປາດຸກອຸຍມີຮູບຮ່າງຍາວ, ຄີ້ຫຼັງ ແລະ ຄີ້ກົ້ນ ຍາວເກືອບເຖິງ ຫາງ, ມີໜວດ 4 ຄູ່ ແລະ ມີອະໄວຍະວະພິເສດໃນການ ຫາຍໃຈ, ດັ່ງນັ້ນ, ມັນຈຶ່ງດໍາລົງຊີວິດຢູ່ໄດ້ເກືອບທຸກສະ ພາບແວດລ້ອມ. ປາດຸກອຸຍມີຮູບຮ່າງລັກສະນະໂຕ U ບໍລິ ເວນຊ່ວງຕໍ່ ລະຫວ່າງ ສ່ວນຫົວ ແລະ ສ່ວນລໍາໂຕປາ. ປາດຸກອຸຍໃນທໍາມະຊາດ ມັກຈະກິນຈໍາພວກ ລູກປານ້ອຍ, ລູກກຸ້ງ, ຂີ້ກະເດືອນ, ຫອຍ, ປູ, ໄຮ່ນໍ້າ ແລະ ແມງໄມ້ ຊະນິດ ຕ່າງໆ ໃນນໍ້າ. ປາດຸກເປັນປາທີ່ມັກດູດ ແລະ ຫຼົບໜີອອກ ຈາກໜອງລ້ຽງ, ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຄວາມຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ລ້ອມ ໜອງໄວ້ເປັນຢ່າງດີ ແລະ ໃຫ້ສູງຈາກໜ້າດິນຄັນຄູໜອງ ປະມານ 50 ຊັງຕີແມັດ. ເປັນປາທີ່ມັກກິນກັນເອງ ຖ້າວ່າ ການໃຫ້ອາຫານບໍ່ພຽງພໍ, ປາດຸກອຸຍຂະໜາດໃຫຍ່ສຸດ ທີ່ເຄີຍເຫັນ ມີນ້ຳໜັກເຖິງ 0.5 ກິໂລກຣາມ ແລະ ຍາວເຖິງ 35 ຊັງຕີແມັດ.

ປາດຸກອຸຍ

ປາໂຕຜູ້ ຈະມີອະໄວຍະວະເພດ ລື່ນອອກມາ, ສ່ວນປາແມ່ ຈະມີ ຮູໄຂ່ ໃນໄລຍະໄກລະດູປະສົມພັນ, ມັນຈະມີທ້ອງໃຫຍ່ ແລະ ອອນນຸ້ມ ໃນເວລາລູບທ້ອງ. ໄຂ່ທີ່ສຸກດີ ເວລາຮີດເບິ່ງຈະມີສີ

ເຫຼືອງອົມສີນ້ຳຕານ ຄວາມດົກຂອງໄຂ່ປາດູກອຸຍ ມີ ປະມານ 3,000 - 15,000 ໜ່ວຍ ຕໍ່ນ້ຳໜັກປາ 1 ກິໂລ ກຣາມ ແລະ ຍັງສາມາດວາງໄຂ່ໄດ້ເຖິງ 2 ຄັ້ງ ຕໍ່ປີ.

ຄວາມແຕກຕ່າງ ລະຫວ່າງ ປາດູກອຸຍ ແລະ ປາດູກພັນ

ປາດູກອຸຍ	ປາດູກພັນ
1 ແຫຼ່ງກຳເນີດຢູ່ໃນອາຊີ	1 ແຫຼ່ງກຳເນີດຢູ່ໃນອາຟຣິກາ
2 ມີກະໂລກຫົວໂຄ້ງເປັນລັກສະນະຮູບໂຕ U	2 ມີກະໂລກຫົວ ແລະ ກະດູກຫງ່ອນເປັນຮູບສາມແທຍກ ແລະ ແຫຼມ
3 ມີຄາງສີດຳແຫຼມ	3 ມີຄາງສີຂາວ
4 ໜວດມີສີຄູ່ນ້ອຍ ແລະ ຍາວ	4 ໜວດມີກົກໃຫຍ່ ແລະ ປາຍແຫຼມ
5 ປາກໂຄ້ງມົນ	5 ປາກເປ ຫຼື ປ້ອມ
6 ລຳຕົວສີດຳ ຫຼື ນ້ຳຕານ	6 ລຳຕົວສີເທົາເຫຼືອງ
7 ຈຸດທີ່ລຳຕົວເປັນຈຸດມົນ	7 ຈຸດທີ່ລຳຕົວເປັນຈຸດຍາວ

ການລ້ຽງທອມເປັນປາພໍ່ແມ່ພັນ:

ປາດູກກິນອາຫານປະເພດຊີ້ນ ແລະ ພືດທີ່ມີທາດໂປຣຕິນສູງ ເຊັ່ນ: ກຸ້ງ, ຫອຍ, ປູ, ປາ, ປວກ, ມິດ, ແລະ ລູກປາຊະນິດຕ່າງໆ. ອາຫານປະເພດທາດແປ້ງ ໃຫ້ປະມານ 10%. ການລ້ຽງທອມປາ ພໍ່ແມ່ພັນທີ່ດີ ຄວນໃຫ້ອາຫານທີ່ມີໂປຣຕິນ 30% ໂດຍໃຫ້ອາ ຫານທີ່ມີຄຸນຄ່າສູງ ເຊັ່ນ: ປາບົດປະສົມຮຳ, ເຂົ້າປຽນ, ຄວນປຽນ ນ້ຳໃໝ່ເຂົ້າໜອງເລື້ອຍໆ, ປາກຽມເປັນພໍ່ແມ່ພັນ ຄວນມີອາຍຸ 6-8 ເດືອນ, ນ້ຳໜັກ 200-250 ກຼາມ. ປາດູກອຸຍຈະວາງໄຂ່ ເລີ້ມ ແຕ່ກາງເດືອນ ກຸມພາ-ພຶດສະພາ, ແຕ່ທັງນີ້ ກໍຂຶ້ນກັບສະພາບ ດິນຟ້າອາກາດ ຖ້າຝົນຕົກຊ້າ ຫຼື ລະດູໜາວຍືດຍາວ ຈະເລີ້ມ ເພາະພັນໄດ້ຊ້າກວ່າປົກກະຕິ.

ແຫຼ່ງພໍ່ແມ່ພັນ:

ແຫຼ່ງພໍ່ແມ່ພັນປາດູກອຸຍ ສາມາດນຳມາໄດ້ຈາກ 3 ແຫຼ່ງ ຄື:

- 1) ຊື້ຈາກຕະຫຼາດ:** ໂດຍແມ່ນການຊອກຊື້ຈາກແມ່ຄ້າ ທີ່ຂາຍຢູ່ ໃນຕະຫຼາດ, ຖ້າຫາກວ່າມີບ່ອນປະຊາຊົນຫາໄດ້ເປັນຈຳນວນ ຫຼາຍນັ້ນ ກໍສາມາດຕິດຕໍ່ຊື້ໄດ້ໂດຍກົງ ເພາະຈະສາມາດເລືອກ ໄດ້ຕາມຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ປາບໍ່ເຈັບຊ້າ.
- ຊື້ຈາກໜອງລ້ຽງ:** ໂດຍແມ່ນຕິດຕໍ່ຊື້ກັບເຈົ້າຂອງຜູ້ລ້ຽງປາ ດູກອຸຍໂດຍກົງ ທີ່ສາມາດໄປຄັດເລືອກເອົາຢູ່ໃນໜອງ ແຕ່ວິທີນີ້ ຈະມີບັນຫາຂອງຄວາມບໍ່ສະໝໍ່າສະເໝີ ແລະ ຄວາມພ້ອມຂອງ ແມ່ປາ ເພາະວ່າຖ້າຫາກລ້ຽງໃສ່ໃນໜອງປະສົມກັບປາຊະນິດ ອື່ນ ເຊັ່ນ: ປາສະລິດ, ປາແມ່ຈະມີໄຂ່ທີ່ສຸກໂພດ ແລະ ມີຂະ ໜາດໃຫຍ່ເກີນໄປ; ຖ້າຫາກເປັນໜອງລ້ຽງປາດູກອຸຍສະເພາະ

ແມ່ປາກໍຈະຕຸ້ຍໂພດ ແຕ່ຂະໜາດໂຕນ້ອຍ, ໄຂ່ປາແກ່ ບໍ່ສະມ່າສະເໝີ, ສັງເກດເຫັນໄດ້ຈາກພະໜັງທ້ອງ ໜາ, ຕິ່ງເພດຂ້ອນຂ້າງແປ, ອາດຈະເປັນເພາະລ້ຽງ ໜາແໜ້ນ ແລະ ໃຫ້ອາຫານຫຼາຍເກີນໄປ.

3) ລ້ຽງປາພໍ່ແມ່ພັນເອງ: ວິທີນີ້ ເປັນວິທີທີ່ດີ ແຕ່ຕົ້ນ ທຶນຂອນຂ້າງສູງ ເພາະຕ້ອງໄດ້ລົງທຶນສ້າງໜອງ. ການລ້ຽງພໍ່ແມ່ພັນເອງ ຈະເຮັດໃຫ້ໄດ້ແມ່ປາຕາມ ຄວາມຕ້ອງການ, ສະດວກໃນການວາງແຜນເພາະ ພັນ ແລະ ຍັງສາມາດຄັດເລືອກປາທີ່ມີລັກສະນະດີ ໄດ້ ຄື: ລ້ຽງໃຫຍ່ໄວ ຮັກສາເປັນພໍ່ແມ່ພັນໄດ້.

ການປະສົມພັນແບບຄ້າຍທຳມະຊາດ:

ປາດູກອຸຍ ຕາມທຳມະຊາດຈະວາງໄຂ່ໃນທົ່ງນາທີ່ມີ ນ້ຳຝົນ, ປາໂຕແມ່ ຈະສ້າງຊຸມຂະໜາດ 30 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ເລິກປະມານ 5-8 ຊັງຕີແມັດ ປາຈະວາງໄຂ່ຕາມ ຊຸມນີ້ ໂດຍໄຂ່ຈະຕິດກັບຮາກຫຍ້າໃນຊຸມ ຫຼັງຈາກປາ ແມ່ວາງໄຂ່ແລ້ວ ປາຜູ້ຈະມາຮັກສາໄຂ່ ຈະຟັກເປັນໂຕ ປະມານ 20 ຊົ່ວໂມງ ໃນອຸນຫະພູມ 25-32°C. ສຳລັບ ການປະສົມພັນຮຽນແບບທຳມະຊາດນີ້ ຄວນຊຸດຊຸມ ລັກສະນະເປັນຜຶ້ງໃຫ້ປາ ໃນໜອງທີ່ມີຄວາມເລິກ 50 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ມີເນື້ອທີ່ 200 ມ², ສຳລັບປາພໍ່ແມ່ພັນ 1 ຄູ່ ຈະຊຸດຊຸມໃຫ້ 1 ຊຸມ. ໃນການຊຸດຊຸມແມ່ນຊຸດ ເຮັດເປັນຜຶ້ງຂະໜາດ 30 ຊັງຕີແມັດ, ເລິກ 5-8 ຊັງຕີ ແມັດ ປາຈະວາງໄຂ່ໃສ່ຜຶ້ງນີ້ ແລ້ວປາຜູ້ຈະຮັກສາໄຂ່ ໂດຍການລອຍຂຶ້ນລົງໃນຜຶ້ງ. ການເກັບລູກປາ ສາ

ມາດເກັບໄດ້ພາຍໃນ 10 ມື້ ຈາກນັ້ນຈະນໍາໄປອານຸບານ ໂດຍຈະແບ່ງລູກປາໃຫ້ເໝາະສົມກັບເນື້ອທີ່.

ການປະສົມພັນທຽມ:

ອຸປະກອນສໍາລັບປະສົມພັນທຽມ ມີ:

- 1) ອ່າງສໍາລັບຟັກໄຂ່ (ອ່າງປາລາສຕິກ ຫຼື ອ່າງຊີມັງ),
- 2) ກະແຕະຕາໜ່າງສໍາລັບຢາຍໄຂ່, 3) ແອປ້າອາກາດ, 4) ຊິແລງຂະໜາດ 2-5 ຊີຊີ ແລະ ເຂັມສັກຢາ No. 24 ຫຼື 25, 5) ຊິງຊັ່ງນໍ້າໜັກຂະໜາດ 3-5 ກິໂລກຣາມ, 6) ມິດສໍາລັບຜ່າຕັດຖົງນໍ້າເຊື້ອ, 7) ສໍາລິສໍາລັບອະນາໄມ, 8) ຄົມຄີບສໍາລັບເກັບຖົງນໍ້າເຊື້ອໂຕຜູ້, 9) ຖ້ວຍ ຫຼື ຊາມ ສໍາລັບໃສ່ໄຂ່ປາທີ່ຮີດອອກມາປະສົມກັບນໍ້າເຊື້ອ, 10) ຜ່າຂາວບາງສໍາລັບຮີດຖົງນໍ້າເຊື້ອປາຜູ້, 11) ນໍ້າກັ່ນ, 12) ຮອກໂມນ (ຊຸບເປີເຟັກ) ຫຼື ຕ່ອມໃຕ້ສະໝອງ.

ການປະສົມພັນທຽມ ໂດຍການສັກຮອກໂມນ

(ຊຸບເປີເຟັກ+ ໂມຕິລຽມ):

ການປະສົມພັນທຽມຄັ້ງ ກໍ່ສາມາດສັກຮອກໂມນແລ້ວ ປ່ອຍປາຜູ້ ແລະ ປາແມ່ໃສ່ນໍ້າກັ່ນ ປາແມ່ຈະວາງໄຂ່ ແລະ ປາຜູ້ ຈະປ່ອຍນໍ້າເຊື້ອປະສົມພັນກັນເອງ. ແຕ່ ສ່ວນໃຫຍ່ ຕ້ອງໄດ້ຮີດໄຂ່ປະສົມນໍ້າເຊື້ອ ຄື: ສັກຊຸບເປີເຟັກ ໃນອັດຕາຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນ 10-30 ໂມໂຄກຣາມ ຫຼື ສະເລ່ຍ 20 ໂມໂຄກຣາມ ຕໍ່ນໍ້າໜັກປາແມ່ 1 ກິໂລກຣາມ ໂດຍປະສົມກັບຢາໂມຕິລຽມ 1 ແມັດ ຕໍ່ນໍ້າໜັກປາ 1 ກິໂລກຣາມ. ຫຼັງຈາກສັກແລ້ວ ປະມານ 16 ຊົ່ວໂມງ ກໍ່ສາມາດຮີດໄຂ່ໄດ້ ສໍາລັບປາຜູ້ຈະສັກຊຸບເປີເຟັກ ໃນອັດຕາ 5 ໂມໂຄກຣາມ ຕໍ່ ນໍ້າໜັກປາ 1 ກິໂລກຣາມ, ໂດຍສັກກ່ອນຕັດເອົາຖົງນໍ້າເຊື້ອ ປະມານ 10 ຊົ່ວໂມງ.

ອັດຕາການສັກສານລະລາຍ ຊຸບເປີເຟັກ ແລະ ໂມຕິລຽມ:

- ປາດູກຂະໜາດ 200-500 ກຼາມ ຄວນສັກ ປະມານ 0.3-0.7 ຊີຊີ/ໂຕ.
- ປາດູກຂະໜາດ 500-2.000 ກຼາມ ຄວນສັກ ປະມານ 0.4-1.2 ຊີຊີ/ໂຕ.
- ປາດູກຂະໜາດແຕ່ 2,000 ກຼາມ ຂຶ້ນໄປ ຄວນສັກ ປະມານ 1.0-2.5 ຊີຊີ/ໂຕ.

ເຕັກນິກການສັກຢາຮອກໂມນ:

ເນື່ອງຈາກວ່າປາດູກອຸຍເປັນປາຂະໜາດນ້ອຍ ດັ່ງນັ້ນ ບ່ອນທີ່ເໝາະສົມສໍາລັບການສັກຮອກໂມນ ຄື ບໍລິເວນກ້າມຂັ້ນເສັ້ນຂ້າງລໍາຕົວ ໃກ້ບໍລິເວນຄີຫຼັງ. ໃຊ້ຜ້າທີ່ອ່ອນນຸ້ມ ຈຸບນໍ້າໃຫ້ຊຸ່ມປູໜ້າໂຕ, ໃຊ້ຜ້າຄີກັນປົກໂຕປາ ແລ້ວຈັບຫົວ ແລະ ຫາງຂອງປາ ໂດຍມີອີກຄົນໜຶ່ງເປັນຜູ້ຊ່ວຍ, ການສັກແມ່ນໃຊ້ເຂັມແທງເຂົ້າເປັນມຸມອຽງ 30 ອົງສາ, ເຂົ້າເລິກ ປະມານ 2 ຊັງຕີແມັດ ແລ້ວຄ່ອຍໆ ເລັ່ງນໍ້າຍາເຂົ້າໄປ. ພາຍຫຼັງສັກຮອກໂມນແລ້ວ ນໍາໄປຂັງໄວ້ໃນອ່າງ ຫຼື ຊາມ, ໂດຍໃຊ້ແອປ້າ ເພື່ອປ້າອີກຊີ ໃຫ້ພໍ່ແມ່ພັນ.

ເຕັກນິກການຮີດໄຂ່ປາດູກອຸຍ:

ການຮີດໄຂ່ປາແມ່ນຮີດແຕ່ຫົວໄປຫາຫາງ, ໂດຍຈະໃຊ້ຖ້ວຍ ຫຼື ຊາມບັນຈຸ, ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ ເວລາຮີດໄຂ່ກໍ່ຕ້ອງໄດ້ຜ່າຕັດເອົາຖົງນໍ້າປາຜູ້ ອອກມາໃສ່ຜ້າຂາວບາງໆ, ຍ່ອງໃຫ້ມຸ່ນ, ຖອກນໍ້າສະອາດ ຫຼື ນໍ້າເກືອ 0.9% ລ້າງ ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຈຶ່ງປະສົມນໍ້າເຊື້ອໃສ່ກັບໄຂ່, ນໍາເອົາໄຂ່ທີ່ປະສົມນໍ້າເຊື້ອແລ້ວນັ້ນ ໄປຢາຍໃສ່ຕາໜ່າງທີ່ຈຸ່ມນໍ້າໄວ້ ເລິກປະມານ 20 ຊັງຕີແມັດ, ຈາກນັ້ນ ຕ້ອງເປີດແອປ້າ ເພື່ອເພີ່ມອີກຊີແຊນເຂົ້າໄປໃນນໍ້າຕະຫຼອດ, ປາຈະຟັກແຕກເປັນໂຕ ພາຍໃນ 20-30 ຊົ່ວໂມງ, ໃນອຸນຫະພູມນໍ້າ 20-30 °C.

ການອານຸບານລູກປາດູກອຸຍ ໃນໜອງດິນ:

ການອານຸບານໃນໜອງດິນ ຈະດີກວ່າອານຸບານໃນອ່າງຊີມັງ ຫຼື ອ່າງປາລາສຕິກ ເພາະໃນໜອງດິນຈະມີອາຫານທໍາມະຊາດເກີດຂຶ້ນຫຼາຍ ທີ່ປານ້ອຍສາມາດກິນໄດ້. ຂະໜາດທີ່ເໝາະສົມສໍາລັບອານຸບານລູກປາດູກ ຄວນມີຂະໜາດ 2-3 ມ² ເລິກ 1 ແມັດ, ປົກຫຸ້ມດ້ວຍຕາໜ່າງ ເພື່ອປ້ອງກັນສັດຕູຂອງລູກປາ ແລະ ເຮັດຮົ່ມເພື່ອໃຫ້ປານ້ອຍຊຶ້ນ ເວລາແດດຮ້ອນ.

ການຕຽມໜອງ:

ພາຍຫຼັງຕາກໜອງແຫ້ງແລ້ວ ໃຫ້ໃສ່ຜຸ່ນຄອກ, ປ່ອຍນໍ້າເຂົ້າໃນລະດັບ 20 ຊັງຕີແມັດ, ປະໄວ້ 4 ມື້ ເພື່ອໃຫ້ອາຫານທໍາມະຊາດເກີດຂຶ້ນ ແລະ ເມື່ອສັງເກດເຫັນວ່ານໍ້າຂຽວແລ້ວ ໃຫ້ເພີ່ມນໍ້າເຂົ້າໃນໜອງຕື່ມ ແຕ່ 20-30 ຊັງຕີແມັດ ແລ້ວຈຶ່ງປ່ອຍລູກປາລົງໃສ່.

ອັດຕາການປ່ອຍ:

ລູກປາຂະໜາດ 09-12 ຊັງຕີແມັດ ປ່ອຍປະມານ 10,000-30,000 ໂຕ. ຫຼັງຈາກປ່ອຍໄດ້ 1 ມື້ ຈຶ່ງເລີ້ມໃຫ້ອາຫານ, ພາຍຫຼັງຖົງໄຂ່ແດງຫຍຸບ ແມ່ນເລີ້ມໃຫ້ໄຮແດງ ຫຼື ໄຂ່ແດງທີ່ຕົ້ມສຸກເປັນອາຫານ ໃນໄລຍະ 5-7 ມື້; ມີລະ 2 ເທື່ອ ຄື ເຂົ້າ ແລະ ແລງ. ຕໍ່ຈາກນັ້ນ ກໍ່ໃຫ້ອາຫານຈໍາພວກເນື້ອ ເຊັ່ນ: ໄຮແດງ, ເສດຊຶ້ນສັດ,

ໄສ້ໄກ່, ໄສ້ເປັດ, ຫອຍ, ກຸ້ງ, ປູ ແລະ ອື່ນໆ. ນອກຈາກນັ້ນ ຍັງສາມາດໃຊ້ອາຫານພືດ ເຊັ່ນ: ກາກຖົ່ວ, ຮຳຕົ້ມ ແລະ ກາກມັນຕົ້ນ. ອັດຕາການໃຫ້ອາຫານ 5% ຕໍ່ ນ້ຳໜັກປາ ແລະ ປ່ຽນຖ່າຍນ້ຳທຸກໆ ມື້. ຫຼັງຈາກອານຸບານໄດ້ 10 ມື້ ລູກປາຈະມີຂະໜາດ 2-3 ຊັງຕີແມັດ, ອານຸບານອີກ 20 ມື້ ລູກປາຈະມີຂະໜາດ 4-5 ຊັງຕີແມັດ, ເຖິງ 30 ມື້ ລູກປາຈະມີຂະໜາດ 6-7 ຊັງຕີແມັດ.

ການລ້ຽງປາດູກອຸຍເພື່ອຂາຍ ຫຼື ໃຊ້ເປັນອາຫານ:

ການລ້ຽງໃສ່ໜອງດິນ:

ໜອງຕ້ອງເປັນຮູບ 4 ລ່ຽມຍາວ ເພື່ອສະດວກໃນການກວດດາງເອົາປາ, ຂະໜາດຂອງໜອງທີ່ເໝາະສົມແມ່ນ 400-800 ມ² ແລະ ລະດັບຄວາມເລິກ 80-100 ຊັງຕີແມັດ.

ການຕຽມໜອງ:

ໃຫ້ຫວ່ານປູນຂາວ 60-100 ກິໂລກຣາມ ຕໍ່ໄລ່ ຫຼັງຈາກຫວ່ານປູນຂາວ 2-3 ມື້ ໃຫ້ໃສ່ຜຸ່ນຄອກ 100-150 ກິໂລກຣາມ ຕໍ່ໄລ່ ປ່ອຍນ້ຳເຂົ້າ 30 ຊັງຕີແມັດ ປະໄວ້ 5-7 ມື້ ກວດເບິ່ງ pH ຂອງດິນ = 7-8.5 ແລ້ວຈຶ່ງປ່ອຍນ້ຳເຂົ້າ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ລະດັບ, ໃຊ້ດາງອ້ອມໜອງປ້ອງກັນສັດຕູປາ. ສຳລັບໜອງເກົ່າຕ້ອງຕາກໜອງໃຫ້ແຫ້ງ 7-10 ມື້ ແລະ ຫວ່ານປູນຂາວ 60-100 ກິໂລກຣາມ ຕໍ່ໄລ່ ປ່ອຍນ້ຳເຂົ້າໃນລະດັບ 30 ຊັງຕີແມັດ ປະໄວ້ 3-5 ມື້ ຖ້າຫາກນ້ຳໃນໜອງບໍ່ຂຽວ ອາດຈະເພີ່ມປູຍ ສູດ 15-15-15 ອັດຕາ 5 ກິໂລກຣາມ ຕໍ່ໄລ່ ສັງເກດວ່ານ້ຳຂຽວພໍແລ້ວ ຈຶ່ງປ່ອຍນ້ຳເຂົ້າຕື່ມ ໃນລະດັບ 60 ຊັງຕີແມັດ ໂດຍໃຊ້ຕາໜ່າງຕອງຢ່າງລະອຽດ ປະໄວ້ 1-2 ມື້ ຈຶ່ງປ່ອຍລູກປາລົງລ້ຽງ.

ອັດຕາການປ່ອຍລູກປາລົງລ້ຽງໃນໜອງ:

ລູກປາຂະໜາດ 5-7 ຊັງຕີແມັດ ຄວນປ່ອຍໃນອັດຕາ 50 ໂຕ ຕໍ່ ມ², ຖ້າຫາກວ່າປາມີຂະໜາດນ້ອຍກວ່າ ຄວນປ່ອຍປະມານ 70 ໂຕ ຕໍ່ມ² ເວລາປ່ອຍລູກປາ ຕ້ອງແມ່ນຕອນເຊົ້າ ຫຼື ຕອນແລງ.

ອາຫານສຳລັບລ້ຽງປາ:

ຫຼັງຈາກປ່ອຍລູກປາລົງໜອງແລ້ວ ຄວນໃຫ້ອາຫານຈຳພວກປວກ, ຊິ້ນຄວາຍ, ຊິ້ນງົວ, ປາ, ໄສ້ເປັດ, ໄສ້ໄກ່, ເລືອດ, ເຄື່ອງໃນ, ກຸ້ງ, ຫອຍ, ໜອນ ແລະ ແມັງໄມ້ ຕ່າງໆ ຕື່ມ ຫຼື ບົດໃຫ້ລະອຽດປະສົມເຂົ້າກັນ. ໃຫ້ອາຫານປາ 3 ເທື່ອ ຕໍ່ມື້ ຈະໃຊ້ເວລາລ້ຽງເຖິງ 4-6 ເດືອນ ຈຶ່ງຈະໄດ້ປາຂະໜາດ 200-350 ກຼາມ ແຕ່ຕ້ອງໃຫ້ອາຫານສຳເລັດຮູບ ທີ່ມີໂປຣຕິນບໍ່ຕ່ຳກວ່າ 30% ເພີ່ມຕື່ມອີກ.

ສິ່ງທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່:

- ຄວນເອົາໃຈໃສ່ເລື່ອງອາຫານເປັນປັດໄຈທີ່ສຳຄັນ, ໂຮແດງ ໃຫ້

ກິນໃນຊ່ວງອານຸບານ, ການລ້ຽງໃນໜອງດິນໃນຊ່ວງອານຸບານ, ການລ້ຽງໃນໜອງດິນດ້ວຍການໃຫ້ອາຫານປະເພດເນື້ອ, ເສດຊື່ນ, ກຸ້ງ, ປາ, ຫອຍ, ຂີ້ກະເດືອນ ແລະ ເສດອາຫານຈາກເຮືອນຄົວ ຫຼື ໂຮງຂ້າສັດ ຈະເຮັດໃຫ້ການລ້ຽງປາດູກມີການຈະເລີນເຕີບໂຕໄດ້ດີ ແລະ ຊ່ວຍປະຢັດຕົ້ນທຶນການຜະລິດ.

- ຕິດຕາມກວດກາເບິ່ງສັດລ້ຽງ ວ່າມີການຈະເລີນເຕີບໂຕ ຫຼື ບໍ່.

- ຄວນຄັດເລືອກຂະໜາດປາເປັນປະຈຳ ເພາະປາມັກກິນກັນເອງ ແລະ ຄວນລ້ຽງປາທີ່ມີຂະໜາດດຽວກັນ ຫຼື ໃກ້ຄຽງກັນ.

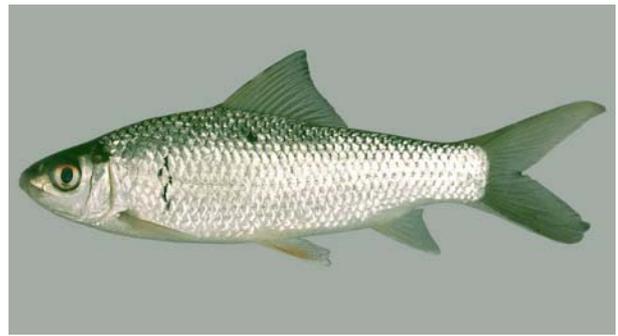
- ຖ້າມີບັນຫາໃນການລ້ຽງ ຄວນມາປຶກສານຳນັກວິຊາການ ດ້ານການປະມົງ ຫຼື ພະນັກງານ ກະສິກຳ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ການລ້ຽງ ແລະ ຂະຫຍາຍຜັນປາແກງ

ໂດຍ: ນາງແກ້ວມະນີ ວົງພານຸລິມ, ສູນຄົ້ນຄ້ວາ ການປະມົງ

ປະຫວັດ ແລະ ລັກສະນະຂອງປາ:

ປາແກງມີລັກສະນະສີສັນຂອງຮ່າງກາຍເປັນສີມື່ນອອກຂຽວ, ພື້ນທ້ອງມີສີຂາວອອກນ້ຳເງິນ, ຫັດຈາກຫົວຕາມລຳຕົວ ເກັດທີ 5-6 ຈະມີສີດຳອອກຂຽວ 5 ເກັດ ຂວາງຕາມລຳໂຕຂອງປາ ແຕ່ນອກຈາກນັ້ນໄປສີສັນແມ່ນຄືກັນ ແຕ່ລະຄືມີສີນ້ຳຕານ, ຄາງກະໂຕເບື້ອງລຸ່ມ ຈະສັນກ່ວາເບື້ອງເທິງເລັກນ້ອຍ, ມີໜວດ 1 ຄູ່ ຫາງມີລັກສະນະແບນ; ມັກກິນອາຫານຈຳພວກໄຄທິນ ແລະ ຊາກເໝົາເປື່ອຍ; ມັກຢູ່ນ້ຳໄຫຼ ມີແກ້ງ ແລະ ຫິນບ່ອນໄຄມັກເກີດ.

ປາແກງ

1. ວິທີການລ້ຽງ:

ການເລືອກແນວພັນເພື່ອມາລ້ຽງ ຄວນຊອກເອົາແນວພັນທີ່ຖືກປັບສະພາບເປັນປາລ້ຽງໃນໜອງ ຈຶ່ງຈະເປັນການດີ ເພາະປາຈະບໍ່ເສັງເວລາໃນການປັບໂຕຂອງມັນເຂົ້າໃນສະພາບການຫາກິນໃນໜອງ, ອີກຢ່າງໜຶ່ງແນວພັນທີ່ປັບສະພາບແລ້ວນັ້ນ ຈະສາມາດຂະຫຍາຍພັນໄດ້ ເມື່ອປາມີອາຍຸກະສຽນແຕ່ພັນ ຄື 3 ປີ.

2. ການເລືອກໜອງເພື່ອລ້ຽງ:

ປາແກງສາມາດນໍາໄປລ້ຽງໃນໜອງ ຫຼື ດິນ ທີ່ພື້ນເປັນຫີນ ຫຼື ຕົມ ຊຶ່ງມີນໍ້າທີ່ມີລະດັບ ແລະ ຄຸນນະພາບທີ່ເໝາະສົມກັບການລ້ຽງປາໂດຍທົ່ວໄປ. ດີແທ້ແມ່ນໜອງທີ່ມີຫີນຕາມແຄມ ແລະ ພື້ນໜອງຊຶ່ງພາໃຫ້ເກີດໄຄ ເພື່ອເປັນອາຫານສໍາລັບປາແກງ ປາຈະໃຫຍ່ໄວ.

3. ອັດຕາການປ່ອຍ:

ໂດຍອີງໃສ່ລັກສະນະ ແລະ ປະເພດຂອງປາແກງ ແມ່ນເປັນປາທີ່ກິນສິ່ງເໝົາເປື່ອຍ ແລະ ໄຄຫີນ ຊຶ່ງຖືກຈັດຢູ່ປະເພດປາກິນພືດ; ອັດຕາການປ່ອຍລ້ຽງ ຄວນຢູ່ໃນລະດັບ 10-30% ຂອງຈໍານວນປາທີ່ຄວນປ່ອຍລ້ຽງທັງໝົດໃນໜອງ ຂຶ້ນກັບການລ້ຽງປະສົມປະສານກັບປາກິນພືດຊະນິດ ອື່ນໆ.

4. ການໃຫ້ອາຫານເສີມ:

ນອກຈາກອາຫານທໍາມະຊາດທີ່ເກີດຈາກການໃສ່ຜຸ່ນ

ຄອກ, ຜຸ່ນຊຽວ ຫຼື ຜຸ່ນວິທະຍາສາດແລ້ວ ຄວນໃຫ້ອາຫານເສີມເໝືອນກັບການລ້ຽງປາທົ່ວໄປ. ສໍາລັບການລ້ຽງປາແກງ ອັດຕາການໃຫ້ອາຫານເສີມແມ່ນ ໃນລະດັບ 3-5% ຂອງນໍ້າໜັກປາທັງໝົດຕໍ່ວັນ.

5. ຂະໜາດ ແລະ ອາຍຸການປະສົມພັນ:

ປາແກງທີ່ຖືກປັບສະພາບເປັນປາລ້ຽງໃນໜອງ ສາມາດຂະຫຍາຍພັນໄດ້ ເມື່ອມີອາຍຸ 3 ປີ ຂຶ້ນໄປ. ປາທີ່ມີໄຂ່ຫຼາຍຈະຢູ່ໃນອາຍຸ ລະຫວ່າງ 3-4 ປີ, ສະເລ່ຍນໍ້າໜັກ 0.3-0.4 ກິໂລກຣາມ.

6. ຄວາມດົກຂອງໄຂ່:

ປະລິມານການໃຫ້ໄຂ່ຂອງປາແກງ ແມ່ນ 100,000-230,000 ໜ່ວຍ ຕໍ່ 1 ກິໂລ ປາແມ່ ຂຶ້ນກັບຂະໜາດຂອງໄຂ່ ແລະ ແມ່ປາ.

7. ການທອມພໍ່ແມ່ພັນ:

ການທອມຕ້ອງເລີ່ມແຕ່ ເດືອນມັງກອນ ເຖິງ ເດືອນເມສາ, ຊ່ວງເວລາການທອມຕ້ອງໃຫ້ອາຫານເສີມ ຊຶ່ງເປັນອາຫານສໍາເລັດຮູບສະເພາະເກືອປາ ແລະ ມີທາດຊື້ນສູງ ໃນລະດັບ 25-30%. ປະລິມານການເກືອອາຫານ ແມ່ນຄິດໄລ່ 5% ຂອງນໍ້າໜັກປາ ແລະ ໃຫ້ໜັງຄວາຍດິບ 3 ກິໂລກຣາມ ຕໍ່ 2 ອາທິດ ໃນໜອງຂະໜາດ 300-500 ມ².

8. ການປະສົມພັນ:

ການປະສົມພັນປາແກງ ແມ່ນເຮັດແບບເຄິ່ງທຽມ (ເຄິ່ງທໍາມະຊາດ) ໃຊ້ຢາກະຕຸ້ນຊ່ວຍ (ລະອຽດຢູ່ໃນຕາຕະລາງ 1) ແລະ ປ່ອຍປະສົມພັນແບບທໍາມະຊາດ ໃນອາງນໍ້າໝູນ.

ຕາຕະລາງ 1: ຊະນິດ ແລະ ປະລິມານສານກະຕຸ້ນ ໃນການປະສົມພັນປາແກງ

ລ/ດ	ຊະນິດຢາກະຕຸ້ນ	Dose/Kg ປາ		ຈໍານວນເທື່ອສັກ
		ປາແມ່	ປາຜູ້	
1	Ovaprim	0.5 cc	0.2 cc	ຄັ້ງດຽວ
2	Suprefact	0.2 cc	0.1 – 0.15 cc	ຄັ້ງດຽວ
	- Motilium	10 mg	10 mg	
	- H ₂ O	< 0.8 ml	< 0.9 ml	

ອັດຕາສ່ວນການປະສົມພັນ ຄື: 1 ແມ່ = 2 ຜູ້, ລະດູປະສົມພັນ: ທ້າຍເດືອນເມສາ ເຖິງ ເດືອນກັນຍາ, ການແຍກເພດລັກສະນະພາຍນອກຂອງປາແກງຜູ້ ແລະ ປາແກງແມ່ ແມ່ນຄ້າຍຄືກັນຫຼາຍ ແຕ່ເຖິງລະດູການປະສົມພັນ ແມ່ນມີລັກສະນະແຕກຕ່າງກັນ ຊຶ່ງສາມາດສັງເກດໄດ້ ດັ່ງໃນຕາຕະລາງ 2.

ຕາຕະລາງ 2: ຄວາມແຕກຕ່າງ ລະຫວ່າງ ປາຜູ້ ແລະ ປາແມ່ ໃນຊ່ວງການປະສົມພັນ

ປາແມ່	ປາຜູ້
- ທ້ອງສວດເບັງ	- ທ້ອງແປ
- ພື້ນທ້ອງອ່ອນນຸ້ມ	- ພື້ນທ້ອງແຂງ
- ຮູອະໄວຍະວະເພດກວ້າງກວ່າປົກກະຕິ ມີສີຊົມພູ	- ຖ້າເອົາມືຮີດເບົາໆ ຈະເຫັນນ້ຳເຊື້ອສີຂາວຊຸ້ນໄຫຼອອກມາ
- ຖ້າເອົາມືລູບເບິ່ງແກ້ມ ຈະຮູ້ສຶກມື່ນໆ	- ຄີຫູ ແລະ ແກ້ມ ມີລັກສະນະຊາ

9. ການຟັກໄຂ່:

ໄຂ່ປາແກງເປັນໄຂ່ເຄິ່ງຈົມເຄິ່ງລອຍ ແລະ ມີຂະໜາດເສັ້ນຜ່າກາງໜ່ວຍໄຂ່ 0.4 ຊັງຕີແມັດ, ເສັ້ນຜ່າກາງແກນໄຂ່ 0.08-0.1 ຊັງຕີແມັດ 0.1 cc ໄຂ່ ມີໄຂ່ 40-50 ໜ່ວຍ, ເວລາຟັກໄຂ່ແຕກແມ່ນ 16-17 ຊົ່ວໂມງ ຂຶ້ນກັບອຸນຫະພູມຂອງນ້ຳ. ປົກກະຕິໄຂ່ຕິດນ້ຳເຊື້ອ ຈະຢູ່ໃນລະດັບ 90%. ການຟັກໄຂ່ແຕກໄລຍະຜ່ານມາໃນອ່າງຟັກໄຂ່ນ້ຳໝູນ 70-98%. ການລອດຕາຍຂອງລູກປາໃນອ່າງຟັກ (ອາຍຸ 5-7 ມື້) 55-60%. ປະລິມານໄຂ່ຟັກໃນອ່າງນ້ຳໝູນ ບໍລິມາດນ້ຳ 180-200 ລິດ ແມ່ນ 500,000-600,000 ໜ່ວຍ ດ້ວຍການປ່ຽນຖ່າຍນ້ຳ 200 ml/s ແລະ ການເພີ່ມອົກຊີເຢັນດ້ວຍເຄື່ອງປ້າອາກາດ.

10. ການອານຸບານລູກປາແຕກໃໝ່:

ໄດ້ເຮັດໃນອ່າງຟັກລະບົບນ້ຳໝູນ, ພາຍຫຼັງລູກປາແຕກໃໝ່ ມີອາຍຸໄດ້ 2 ມື້ ຕ້ອງໃຫ້ອາຫານ ເຊັ່ນ: ໄຂ່ແດງທີ່ຕົ້ມສຸກແລ້ວ ໃນປະລິມານເຄິ່ງໜ່ວຍ ຕໍ່ໜຶ່ງເທື່ອ ຕໍ່ອ່າງ ໜຶ່ງມື້ຈະຕ້ອງເກືອ ປະມານ 6-10 ເທື່ອ. ໃນປັດຈຸບັນ ມັກຈະໃຊ້ຕັບງົວ ຫຼື ຄວາຍ ທີ່ບິດລະອຽດ ປະລິມານນ້ຳເລັກນ້ອຍເປັນອາຫານລູກປາທີ່ ແຕກໃໝ່ ຊຶ່ງມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານອາຫານ.

11. ການອານຸບານລູກປາໃນໜອງ:

ອະນາໄມຖາງຫຍ້າ ແລະ ເອົາຕົມອອກຈາກພື້ນໜອງ, ຖ້າຈຳເປັນຄວນຫວ່ານປູນຂາວຂ້າເຊື້ອ, ຂ້າສັດຕູປາ ແລະ ປັບປຸງດິນ, ໃສ່ໃນອັດຕາ 0.02-0.03-1kg/m² ຕາກໜອງຢ່າງໜ້ອຍ 2 ມື້, ໃສ່ຝຸ່ນຄອກໃນອັດຕາ 0.5-1kg/m² (ຂັງົວ, ຂີ້ຄວາຍ) ແລະ 0.1-0.2-1kg/m² (ຂີ້ໄກ່ພັນ), ເອົານ້ຳເຂົ້າ ໂດຍຜ່ານຕາໜ່າງຖິ້ກັນຕອງນ້ຳ, ປະຕູນ້ຳອອກກໍຕ້ອງໃສ່ຕາໜ່າງຖິ້ກັນລູກປາໄຫຼອອກ,

ໃຫ້ນ້ຳເຕັມໜອງຕາມລະດັບມາດຕະຖານ ກ່ອນປ່ອຍລູກປາ, ອັດຕາການປ່ອຍລູກປາອານຸບານ ແມ່ນ 300-500 ໂຕ/m².

12. ການລ້ຽງປາຮາມໃນໜອງ ແລະ ກະຊັງ:

ລ້ຽງລູກປາ ອາຍຸ 1-3 ເດືອນ:

ໃຫ້ອາຫານເປັນປົກກະຕິ ໃນອັດຕາ 8-10% ຂອງນ້ຳໜັກປາທັງໝົດ; ຄວນໃຫ້ອາຫານທີ່ມີທາດຊື່ນສູງກວ່າ 20%; ອັດຕາການປ່ອຍລ້ຽງແມ່ນ 12-15 ໂຕ/m²; ອັດຕາການລອດຕາຍຢູ່ໃນລະດັບ 76-88%.

ການລ້ຽງປາໃຫຍ່:

ແມ່ນລ້ຽງຕາມວິທີການທົ່ວໆໄປ ໃຫ້ອາຫານໃນອັດຕາ 3-5% ຂອງນ້ຳໜັກປາ; ອາຫານຕ້ອງມີທາດຊື່ນບໍ່ຫຼຸດ 20%; ອັດຕາການປ່ອຍແມ່ນ 0.5-1 ໂຕ/m². ການລ້ຽງປາແກງ ຈະໃຊ້ເວລາ 3-4 ປີ ຈຶ່ງຈະໄດ້ຂະໜາດ ທີ່ຕະຫຼາດຕ້ອງການ ຄື 0.5-1 ກິໂລກຣາມ.

ສິ່ງທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່:

- ຄວນເອົາໃຈໃສ່ກວດກາການຮົ່ວຊຶມ ແລະ ຄຸນນະພາບນ້ຳ.
- ຕິດຕາມເບິ່ງການລ້ຽງ ແລະ ການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງປາ.
- ແນວພັນປາທີ່ນຳມາລ້ຽງ ຄວນເປັນແນວພັນທີ່ມີຄຸນນະພາບດີ.
- ຖ້າມີບັນຫາໃນການລ້ຽງ ຄວນປຶກສານຳວິຊາການປະມົງ ຫຼື ພະນັກງານ ກະສິກຳ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ການປູກ ແລະ ຜະລິດກາເຟ ອາຣາບິກາ (Arabica)

ເຂດພູດອຍ

ໂດຍ: ຂັນຄໍາ ອັວນອຸດົມ ແລະ ນາງ ໄກສອນ ສີທາຈັກ,
ພະແນກຄຸ້ມຄອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ສຖກປ

(ອີງໃສ່ເອກະສານ ເລື່ອງ ການປູກ ແລະ ຜະລິດກາເຟ
ອາຣາບິກາ ຂອງສູນວິໄຈ ແລະ ພັດທະນາກາເຟ ເຂດພູດອຍ
ຄະນະກະເສດສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລ ຊຽງໃໝ່)

ຕໍ່ຈາກສະບັບກ່ອນ

ພັນກາເຟອາຣາບິກາ (Arabica coffee):

ພັນກາເຟອາຣາບິກາ ທີ່ປູກສ່ວນຫຼາຍເປັນສາຍພັນ
ຄາຕິມໍ ທີ່ມີຄວາມຕ້ານທານຕໍ່ໂຣກຣາສະນິມ ແລະ
ພັນອາຣາບິກາອື່ນໆ ທີ່ບໍ່ຕ້ານທານຕໍ່ໂຣກຣາສະນິມ.
ກາເຟພັນຄາຕິມໍ ໄດ້ນຳມາສົ່ງເສີມໃຫ້ມີການປູກທົ່ວ
ໄປ ຊຶ່ງພັນຄາຕິມໍ ເປັນກາເຟປະສົມພັນໃໝ່ ທີ່ໄດ້ມີ
ແບບແຜນການປະສົມໂດຍມະນຸດ ແບບດຽວກັນກັບ
ພັນອິຄາທູ ຫຼື ອະຣາບັດສະຕ້າ ຊຶ່ງໄດ້ກ່າວມາແລ້ວ
ໃນເບື້ອງຕົ້ນ, ຈຶ່ງຄວນຮັບຮູ້ຄວາມເປັນມາ ແລະ ແຫຼ່ງ
ກຳເນີດຂອງສາຍພັນ ເພື່ອທີ່ຈະໄດ້ນຳໄປພິຈາລະນາ
ຄັດເລືອກສາຍພັນນີ້ ແລະ ໝາຍເລກຕ່າງໆ ເພື່ອນຳ
ໄປປູກໃຫ້ເໝາະສົມສຳລັບແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ ໃນເຂດ
ພູດອຍ ຕໍ່ໄປ.

ພັນຄາຕິມໍ, ຊີຄາຕິມໍ, (Catimor):

ເປັນການເອີ້ນຊື່ພັນ ທີ່ໄດ້ມາຈາກຄຳວ່າ ຄາທູຣາ
(Caturra) ແລະ ໄຮບຣິໂດ ເດີ ຄາຕິມໍ (Hibrido de
Timor) ເປັນຊື່ເອີ້ນຂອງການປະສົມຂ້າມ ລະຫວ່າງ
ພັນຄາທູຣາ ໝາກສີແດງ CIFC 19/1 ຊຶ່ງເປັນຕົ້ນແມ່
ແລະ ໄຮບຣິໂດ ເດີ ຄາຕິມໍ CIFC 832/1 ຊຶ່ງເປັນຕົ້ນຜູ້
ແລະ ການປະສົມສະຫຼັບ ລະຫວ່າງພັນປະສົມຂ້າມ
ຊະນິດເຮັດໃຫ້ພັນປະສົມ ທີ່ໄດ້ມີຄວາມຕ້ານທານຕໍ່
ໂຣກຣາສະນິມ ຊຶ່ງໄດ້ຈາກພັນໄຮບຣິໂດ ເດີ ຄາຕິມໍ
ແລະ ລັກສະນະຕົ້ນເຕັ້ງ, ໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ ຊຶ່ງໄດ້ຈາກ
ພັນຄາທູຣາ.

ການໃຊ້ເລກໝາຍ CIFC 19/1 ແລະ CIFC 832/1 ໄດ້
ກຳນົດໂດຍ ນັກປັບປຸງພັນພືດ ທີ່ສູນວິໄຈໂຣກຣາສະ

ນິມ ນາງຊາດ (Centro de Investigacao das Ferrugens de
Cafeeiro, CIFC) ໃນປອກຕູເກດ ຊຶ່ງໄດ້ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນປີ ພ.ສ.
2498. ທີ່ສະຖານີວິໄຈ CIFC ນີ້ ໄດ້ເລີ່ມແຜນງານການປັບປຸງ
ພັນພືດ ໃນຕົ້ນປີ ພ.ສ. 2503. ພັນປະສົມລຸ້ນທີ 1 ຂອງພັນ
ຄາທູຣາ ແລະ HDT 832/1 ໄດ້ມີການຕັ້ງຊື່ວ່າ HW26 ຊຶ່ງໄດ້ນຳ
ໄປປະສົມສະຫຼັບ (backcross) ພັນກາເຟອາຣາບິກາ ອື່ນໆ, ທີ່ມີ
ຜົນຜະລິດສູງ ແລະ ພັນປະສົມທີ່ໄດ້ຈາກໂຄງການປັບປຸງພັນດັ່ງ
ກ່າວ. ຫຼາຍໝາຍເລກໄດ້ນຳມາຄັດເລືອກຄວາມຕ້ານທານຕໍ່
ໂຣກຣາສະນິມ ລວມທັງປະສົດທິພາບໃນການໃຫ້ຜົນຜະລິດ
ແລະ ຄຸນນະພາບ. ເປັນທີ່ຍອມຮັບກັນວ່າ ພັນຄາຕິມໍມີຄວາມ
ຕ້ານທານຕໍ່ໂຣກຣາສະນິມໃນລະດັບໜຶ່ງ ເຮັດໃຫ້ລຸດຜ່ອນຄ່າ
ໃຊ້ຈ່າຍໃນການເບິ່ງແຍງ ຮັກສາຕະຫຼອດຈົນການໃຊ້ສານເຄມີ
ປ້ອງກັນ ແລະ ກຳຈັດເຊື້ອລາ ງ່າຍຕໍ່ການປະຕິບັດໃນສວນປູກ
ຂອງຊາວກະສິກອນເຂດພູດອຍໄດ້. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ ການ
ສຶກສາວິໄຈ ແລະ ຕິດຕາມບັນຫາທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນຕໍ່ການຈະເລີນ
ເຕີບໂຕຂອງສາຍພັນນີ້ໃນສວນປູກຍັງຄົງຈະມີຕໍ່ໄປ. ພັນປະສົມ
ຄາຕິມໍ ທີ່ມີການປັບປຸງ ແລະ ປະສົມພັນ ໃນປະເທດປອກຕູເກດ
ທີ່ໄດ້ນຳມາປູກ ເພື່ອໃຫ້ຜົນຜະລິດແກ່ນພັນ ໂດຍໂຄງການຂອງ
ສູນວິໄຈ ແລະ ພັດທະນາກາເຟເຂດພູດອຍ ແລ້ວນຳໄປສົ່ງເສີມ
ໃຫ້ມີການປູກໃນເຂດພູດອຍ ມີເລກໝາຍສາຍພັນ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ສາຍພັນເອັສ 306: ເກີດຈາກການປະສົມຂ້າມ ລະຫວ່າງ ພັນ
SL 28 ແລະ HW 26 ຊຶ່ງເປັນພັນຄາຕິມໍ ທີ່ຈະນຳມາປູກເປັນພັນ
ສຳລັບເຂດພູດອຍທີ່ໃຫ້ຜົນຕອບແທນສູງ ເພາະວ່າມີຄວາມຕ້ານ
ທານຕໍ່ໂຣກຣາສະນິມ, ເປັນພືດຍືນຕົ້ນ, ຕົ້ນເຕັ້ງ, ມີຄຸນນະພາບ
ຂອງເມັດກາເຟທີ່ດີ, ໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ ແລະ ທົນທານຕໍ່ຄວາມ
ແຫ້ງແລ້ງ ຊຶ່ງຄຸນສົມບັດ 3 ປະການຫຼັກນີ້ ໄດ້ຮັບຈາກລຸ້ນ ພໍ່ ແມ່
ພັນ ຄື: SL 28 ມີລັກສະນະຍືນຕົ້ນ, ຕົ້ນເຕັ້ງ, ຂໍ້ສັ້ນ ແລະ ໃບໃຫຍ່
ມີສີຂຽວເຂັ້ມ. ຈາກການທົດລອງພົບວ່າ ຂະໜາດຂອງແກ່ນກາ
ເຟສາຍພັນນີ້ ມີຂະໜາດໃຫຍ່ກວ່າ ສາຍພັນຄາຕິມໍໝາຍເລກ
H 528 ແລະ ຈາກການດຳເນີນການທົດສອບຄວາມຕ້ານທານຕໍ່
ໂຣກຣາສະນິມ ຂອງລຸ້ນພັນປະສົມ ທີ 3 (F3) ຂອງສາຍພັນນີ້ພົບ
ວ່າ ສາຍພັນ H 306/1 ML 1/3 ມີຕົ້ນກ້າ ທີ່ບໍ່ເປັນໂຣກຣາສະນິມ
ເຖິງ 96.06%.

ສາຍພັນເອັສ 361: ເກີດຈາກການປະສົມຂ້າມ ລະຫວ່າງ ພັນ
ວິລາຊາຊີ ແລະ ພັນໄຮບຣິໂດ ເດີ ຄາຕິມໍ ພົບວ່າໃນລຸ້ນທີ 4 ສະ
ແດງຄວາມແຂງແຮງ ແລະ ໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ ທັງມີຄວາມຕ້ານ
ທານຕໍ່ໂຣກຣາສະນິມ ແລະ ຄຸນນະພາບຂອງເມັດກາເຟທີ່ດີ.

ສາຍພັນເອັສ 373: ເກີດຈາກການປະສົມຂ້າມ ລະຫວ່າງ ພັນ
ເບີບອນ ແລະ HW 26 ໄດ້ເຮັດການປະເມີນຜົນການຄັດເລືອກ
ປັດສະຈາກໂຣກຣາສະນິມ ແຕ່ຍັງຄົງຕ້ອງມີການທົດສອບຕໍ່ໄປ.

ສາຍພັນເອັສ 377: ເກີດຈາກການປະສົມຂ້າມ ລະຫວ່າງ ພັນຄາທູຣາ ແລະ HW 26 ຈາກການທົດສອບຄວາມຕ້ານ ທານຕໍ່ໂຣກຣາສະນິມ ພົບວ່າຈຳນວນຕົ້ນທີ່ເປັນພະຍາດຢູ່ ສວນປູກຫຼາຍ ຂອງສາຍພັນ H 377/8 ML 2/4 ມີການສະ ແດງອາການເປັນພະຍາດ 68% ການຄັດເລືອກໄດ້ເຮັດໃນ ປີ ພ.ສ. 2526 ແລະ ການທົດສອບຍັງຄົງມີຕໍ່ໄປ ຊຶ່ງມີພຽງ H 377/8 ML 2/6 ຕົ້ນດຽວ ທີ່ຕ້ານທານຕໍ່ໂຣກຣາສະນິມ.

ສາຍພັນເອັສ 420: ເກີດຈາກການປະສົມຂ້າມ ລະຫວ່າງ ພັນມອນໂດໂນໂວ ແລະ HW 26 ໄດ້ທົດສອບວ່າ ປັດສະ ຈາກໂຣກຣາສະນິມ.

ສາຍພັນເອັສ 520: ເກີດຈາກການປະສົມຂ້າມ ລະຫວ່າງ ພັນຄາທູຍໝາກສີເຫຼືອງ (Catuai Amarelo) ແລະ HW 26 ເປັນພັນທີ່ຕ້ານທານຕໍ່ໂຣກຣາສະນິມ ຈາກປະເທດບຣາຊິນ ພັນຄາທູຍໝາກສີເຫຼືອງ ໄດ້ຄັດເລືອກມາແລ້ວວ່າ ມີຄຸນນະ ພາບດີທີ່ສຸດ ແລະ ທົນທານຕໍ່ສະພາວະແຫ້ງແລ້ງໄດ້ດີກວ່າ ພັນຄາທູຣາ ແລະ ໄດ້ມີການລວມລັກສະນະເຫຼົ່ານີ້ ປະສົມ ພັນສະຫຼັບ (backcross) ເຂົ້າກັບ H 520 ລຸ້ນ ພໍ່ ແມ່ພັນ ຊຶ່ງ ໄດ້ລະບຸຊື່ພັນວ່າ ຄາວິມໍ (Cavimor).

ສາຍພັນເອັສ 528: ເປັນລຸ້ນລູກທີ່ເກີດຈາກການປະສົມ ຂ້າມ ລະຫວ່າງ ພັນຄາທູຍໝາກສີເຫຼືອງ ແລະ HW 26 ລັກ ສະນະຕົ້ນເຕັ້ງ, ໃບກວ້າງ ມີສີຂຽວເຂັ້ມ, ຂໍ້ສັ້ນ, ບໍ່ອອກ ໝາກໄວຄືກັບພັນຄາທູຣາ. ຄັດເລືອກພັນ H 528/21 ໃນ ສວນທົດລອງປຽບທຽບພົບວ່າ ນ້ຳໜັກ ແລະ ຂະໜາດຂອງ ກາເຟ ຄ້າຍຄືພັນຄາທູຣາ ນອກຈາກນີ້ ການຄັດເລືອກສາຍ ພັນ H 528/46 ພັນປະສົມລຸ້ນທີ 4 ຂອງສາຍພັນ H 528/46 ຕ້ານທານໂຣກຣາສະນິມ ມີຕົ້ນກ້າທີ່ບໍ່ເປັນໂຣກຣາສະນິມ ສູງຫຼາຍເຖິງ 99.50%.

ສາຍພັນເອັສ 589: ເປັນສາຍພັນທີ່ເກີດຈາກການປະສົມ ລະຫວ່າງ ພໍ່ ແມ່ດຽວກັນກັບສາຍພັນ H 528 ແຕ່ເປັນພັນ ປະສົມແບບສະຫຼັບພໍ່ແມ່ (Reciprocal cross) ຄື ມີຕົ້ນ HW 26 ເປັນຕົ້ນແມ່ ປະສົມກັບພັນຄາທູຍໝາກສີເຫຼືອງເປັນຕົ້ນ ພໍ່ ແລະ ຜົນຂອງການປະສົມແບບສະຫຼັບພໍ່ແມ່ນີ້ບໍ່ມີຄວາມ ແຕກຕ່າງຈາກສາຍພັນ H 528 ທີ່ເກີດຈາກການປະສົມ ແບບປົກກະຕິ ຍົກເວັ້ນຮັດສະໝີ ທີ່ມີຊຶ່ງຟຸ່ມ ແລະ ຄວາມ ຍາວຂອງຂໍ້ກິ່ງແໜງທີ 1. ໃນການທົດສອບສາຍພັນໃນ ສວນພົບວ່າ ສາຍພັນ H 589 ມີລັກສະນະການຈະເລີນເຕີບ ໂຕຄ້າຍຕົ້ນ H 528 ຄື ຕົ້ນເຕັ້ງ, ໃບໃຫຍ່ສີຂຽວເຂັ້ມ, ຂໍ້ສັ້ນ ແລະ ໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ. ຈາກການປູກເຊື້ອທົດສອບຄວາມ ຕ້ານທານໂຣກຣາສະນິມກ່ອນການປູກໃນລຸ້ນລູກ ຕ້ານ ທານຕໍ່ໂຣກຣາສະນິມກ່ອນການປູກໃນລຸ້ນລູກ ທີ 3 ຂອງ

ສາຍພັນ H 589 ພົບວ່າ ສະແດງຄວາມຕ້ານທານ ຕໍ່ໂຣກ ຣາສະນິມ ສະເລັ່ງ 87.5%.

ນອກຈາກນີ້ ທາງໂຄງການສູນວິໄຈ ແລະ ພັດທະນາກາເຟ ເຂດພູດອຍຍັງມີສາຍພັນຄາຕິມໍ ທີ່ນຳມາຈາກບ່ອນອື່ນ ອີກ ເຊັ່ນ: ເຄນຍ່າ ແລະ ບຣາຊິນ ຊຶ່ງໄດ້ນຳມາປູກທົດລອງ ສາຍພັນຕ່າງໆ ມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ສາຍພັນປະຊາກອນໝາຍເລກ 4: (Populacao4) (F6) ທີ່ ໄດ້ຈາກການຄັດເລືອກລຸ້ນລູກ ທີ 6 ຂອງ CIFIC 7963 (F5) ຊຶ່ງໄດ້ຈາກການຄັດເລືອກລຸ້ນລູກຂອງ CIFIC HW 26/5- 3-45-88.

ສາຍພັນປະຊາກອນໝາຍເລກ 5: (Populacao5) (F5) ທີ່ ໄດ້ຈາກການຄັດເລືອກລຸ້ນລູກທີ 5 ຂອງ CIFIC 7958 (F4) ຊຶ່ງໄດ້ຈາກການຄັດເລືອກລຸ້ນລູກຂອງ CIFIC HW 26/5- 3-45.

ທັງປະຊາກອນໝາຍເລກ 4 ແລະ ໝາຍເລກ 5 ມີຕົ້ນກຳ ເນີດມາຈາກພັນຄາຕິມໍ ຈາກ CIFIC ໃນປະເທດປອກຕູ ເກດ ແລະ ໄດ້ນຳມາປູກໃນ ປີ ພ.ສ. 2528 ຊຶ່ງໄດ້ສະແດງ ຂະໜາດຂອງຕົ້ນເຕັ້ງ ທີ່ສະໜ້າສະເໝີ ມີຄວາມຕ້ານທານ ຕໍ່ໂຣກຣາສະນິມ ແລະ ມີການຕິດໝາກຕາມປົກກະຕິ.

ສາຍພັນໂປຈິນີ 86, ໂປຈິນີ 88 ແລະ ໂປຈິນີ 90: ສາຍ ພັນຄາຕິມໍ ທັງ 3 ສາຍພັນ ມີຕົ້ນກຳເນີດຈາກປະເທດໂຄ ລຳເບຍ ແຕ່ແກ່ນລຸ້ນລູກ ທີ 4 (F4) ໄດ້ຮັບມາຈາກສະຖາ ນີວິໄຈ ປະເທດເຄນຍ່າ ພຽງແຕ່ວ່າ ພໍ່ ແລະ ແມ່ ຂອງພັນ ປະສົມນີ້ ແຕກຕ່າງຈາກພັນຄາຕິມໍທີ່ໄວໄປ ທີ່ມາຈາກບຣາ ຊິນ ແລະ ປອກຕູເກດ ຄື ພໍ່ ແລະ ແມ່ ທີ່ເປັນພັນ ໄຮບຣີ ໂດ ເດີ ຕິມໍ (HDT) ທີ່ບໍ່ໃຊ້ໝາຍເລກ CIFIC 852/1 ແຕ່ ເປັນ CIFIC 1343 ຊຶ່ງຈັດໄດ້ວ່າເປັນກຸ່ມ R ຄື ຄວາມຕ້ານ ທານໂຣກຣາສະນິມ ໄດ້ດີເຖິງ 22 ເຊື້ອສາຍ ຈາກທັງໝົດ 30 ເຊື້ອສາຍ ໃນເວລາດຽວກັນກໍ່ຕ້ານທານຕໍ່ໂຣກທີ່ເກີດ ກັບໝາກກາເຟ (Coffee Berry Disease; CBD) ອັນເກີດ ຈາກເຊື້ອ *Colletotrichum coffeanum* ຊຶ່ງຍັງບໍ່ມີການ ລະບາດ.

ຍັງມີຕໍ່ສະບັບໜ້າ

ສວນປູກກາເຟ ເທິງພູ ພຽງບໍລິເວນ, ເມືອງປາກ ຊ່ອງ, ແຂວງຈຳປາສັກ, ພາກໃຕ້ ຂອງສາທາລະ ນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ

ຕົ້ນໝາກໂອລິບ

ແປ ແລະ ຮຽບຮຽງໂດຍ: ທອງຄູນ ສີສະໄພທອງ, ສູນຄົ້ນຄວ້າ ພຶດຜັກ ແລະ ໄມ້ໃຫ້ໝາກ

1. ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ:

ໝາກໂອລິບ (Olive tree) ມີແຫຼ່ງກຳເນີດມາຈາກເຂດ Mediterranean ເຊັ່ນ ປະເທດ Spain, Italy, Greece, Portugal, Turkey, Tunisia ແລະ Morocco ຊຶ່ງເລີ້ມປູກປະມານ 5 ພັນປີກ່ອນ ຕໍ່ມາມີນັກເດີນເຮືອຊື່ວ່າ Christopher Columbus ໄດ້ນຳໄປປູກທີ່ທະວີບອາເມລິກາ ໃນທ້າຍສັດຕະວັດ ທີ 18 ຫຼັງຈາກນັ້ນ ໝາກໂອລິບ ໄດ້ຖືກນຳໄປປູກຫຼາຍໆ ບ່ອນຂອງໂລກ ເຊັ່ນ: ອາຟຣິກາ, ຈີນ, ຍີ່ປຸ່ນ ແລະ ອອສຕຣາເລຍ.

2. ລັກສະນະພຶດສາດ:

ໝາກໂອລິບ ມີຊື່ວິທະຍາສາດວ່າ *Olea europaea* ນອນໃນຕະກູນຂອງ Oleaceae ແລະ ມີຊື່ພາສາອັງກິດວ່າ Olive. ເປັນພືດຍືນຕົ້ນທີ່ແຂງແຮງ, ມີອາຍຸທີ່ຍືນຍາວ, ມີລຳຕົ້ນສູງເຖິງ 15 ແມັດ ແລະ ສາມາດແຕກກຳກັງໆ ແຕ່ຂະຫຍາຍອອກເຖິງ 9 ແມັດ.

ໃບ ມີລັກສະນະໃບນ້ອຍ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຕົ້ນໝາກໂອລິບສາມາດທົນທານຕໍ່ຄວາມແຫ້ງແລ້ງໄດ້ດີ, ໃບຈະລົ້ນທຸກໆ 2-3 ປີ ແລະ ມີໃບໃໝ່ແຕກອອກມາແທນ.

ດອກ ມີ 2 ປະເພດ ຄື: ດອກສົມບູນເພດ ແມ່ນດອກທີ່ມີເກສອນຜູ້ ແລະ ເກສອນແມ່ ໃນດອກດຽວກັນ; ແລະ ດອກບໍ່ສົມບູນເພດ ຊຶ່ງປະກອບມີພຽງແຕ່ເກສອນຜູ້ເທົ່ານັ້ນ; ໝາກໂອລິບເປັນພືດປະສົມພັນດ້ວຍຕົວເອງ. ເວລາໝາກໂອລິບຍັງອ່ອນຈະມີສີຂຽວ ຕໍ່ມາໝາກຈະປ່ຽນເປັນສີມ້ວງແກ່ເວລາມັນສຸກແກ່ແລ້ວ.

3. ສະພາບແວດລ້ອມທີ່ເໝາະສົມໃນການຈະເລີນເຕີບໂຕ:

ໝາກໂອລິບ ສາມາດຈະເລີນເຕີບໄດ້ໃນດິນທຸກຊະນິດ ແຕ່ລັກສະນະດິນທີ່ເໝາະສົມໃນການຈະເລີນເຕີບໂຕ ຄວນເປັນດິນທີ່ລະບາຍອາກາດ ແລະ ນ້ຳໄດ້ດີ ມີລະດັບຄວາມເປັນກົດເປັນດ່າງ (pH) ຢູ່ລະຫວ່າງ 6.5-8.5 ເປັນພືດທີ່ສາມາດທົນຄວາມແຫ້ງແລ້ງໄດ້ດີ ມັນຕ້ອງການປະລິມານນ້ຳຝົນ ປະມານ 800-1,000 ມມ ຕໍ່ ປີ.

ຕົ້ນໝາກໂອລິບ ສາມາດຈະເລີນເຕີບໂຕໄດ້ດີໃນເຂດທີ່ມີອຸນຫະພູມໜ້າໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ອຸນຫະພູມຮ້ອນໃນລະດູຝົນ ເພາະວ່າແຕ່ລະໄລຍະຂອງການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງຕົ້ນໝາກໂອລິບ ແມ່ນຕ້ອງການອຸນຫະພູມທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ເຊັ່ນ: ໃນໄລຍະອອກດອກ ມັນຕ້ອງການອຸນຫະພູມທີ່ມີຄວາມເຢັນ ເພື່ອກະຕຸ້ນການອອກດອກ ແລະ ຈັບໝາກ ຄື: ອຸນຫະພູມບໍ່ຄວນກາຍ 21°C ແລະ ມັນຕ້ອງການອາກາດຮ້ອນ ໃນໄລຍະທີ່ໝາກໂອລິບ ກຳລັງສຸກແກ່.

4. ການນຳໃຊ້ປະໂຫຍດ:

ຕົ້ນໝາກໂອລິບ ສາມາດນຳໃຊ້ປະໂຫຍດໄດ້ເກືອບທຸກພາກສ່ວນ ນັບຕັ້ງແຕ່ ລຳຕົ້ນ, ໃບ ແລະ ໝາກ ຊຶ່ງສາມາດນຳມາແປຮູບເປັນສ່ວນປະກອບຂອງຢາຮັກສາພະຍາດ, ເຄື່ອງສຳອາງ ແລະ ເປັນອາຫານ ເຊັ່ນ: ນຳມາແປຮູບເປັນນ້ຳມັນໝາກໂອລິບ ຊຶ່ງໃຊ້ເປັນສ່ວນປະກອບອາຫານ ຄື ຢ່າສະຫຼັດ ແລະ ເຂົ້າຈີ່ທານ້ຳມັນໂອລິບ.

5. ແນວພັນ:

ໝາກໂອລິບ ມີຫຼາຍແນວພັນທີ່ປູກໃນຫຼາຍໆເຂດທົ່ວໂລກ ແຕ່ແນວພັນທີ່ນິຍົມປູກເພື່ອການຄ້າມີແນວພັນ Mission, Kalamata, Manzanillo, Barouni, Ascolano ແລະ ພັນ Sevillano.

6. ພະຍາດ ແລະ ແມງໄມ້:

ພະຍາດ ແລະ ແມງໄມ້ ຂອງຕົ້ນໝາກໂອລິບ ແມ່ນມີໜ້ອຍກວ່າຈຳພວກໄມ້ໃຫ້ໝາກຊະນິດ ອື່ນໆ.

- ພະຍາດທີ່ມັກພົບເຫັນ ແມ່ນຈຳພວກພະຍາດຮຽວ (verticillium wilt) ແລະ ພະຍາດໃບຈຸດ (Peacock spot) ຊຶ່ງເກີດຈາກເກີດຈາກເຊື້ອລາ ເມື່ອເກີດພະຍາດເຫຼົ່ານີ້ຈະເຮັດໃຫ້ໃບລົ້ນ ແລະ ການຈັບໝາກບໍ່ໄດ້ດີ, ນອກຈາກນີ້ ຍັງມີພະຍາດໝາກແຫ້ງ (Anthracnose) ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດເສຍຫາຍ ແລະ ບໍ່ມີຄຸນນະພາບ.

- ແມງໄມ້ທີ່ມັກພົບເຫັນຫຼາຍແມ່ນ ຈຳພວກໜອນແມງວັນ ເຊັ່ນ: Med fly ແລະ Olive fruit fly ມັນທຳລາຍໝາກ ແລະ ເຮັດໃຫ້ໝາກບໍ່ມີຄຸນນະພາບ.

7. ວິທີການປູກ:

7.1. ໄລຍະປູກ:

ໄລຍະຫ່າງ ລະຫວ່າງແຖວ ປະມານ 6 ແມັດ ແລະ ລະຫວ່າງຕົ້ນ ປະມານ 5-6 ແມັດ, ຕາມປົກກະຕິ ເນື້ອທີ່ 1 ເຮັກຕາ ສາມາດປູກໄດ້ ປະມານ 250-300 ຕົ້ນ.

7.2. ການຕຽມຊຸມປູກ:

ຊຸມປູກໃຫ້ເລິກ ປະມານ 60 ຊັງຕີແມັດ, ຄວາມກວ້າງຂອງ ຊຸມປະມານ 50 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ຍາວ 50 ຊັງຕີແມັດ, ເອົາ ຝຸ່ນຄອກ ຫຼື ຝຸ່ນໝັກ ທີ່ລະລາຍດີ ໃສ່ຮອງພື້ນຊຸມ ປະມານ 5 ກິໂລກຣາມ ແລະ ປູນຂາວ ຈຳນວນ 100 ກຼາມ/ຊຸມ ຫຼັງ ຈາກນັ້ນ ປະສົມດິນເຂົ້າກັນໃຫ້ລະອຽດ.

7.3. ການປູກ:

ລະດູການທີ່ເໝາະສົມໃນການປູກ ແມ່ນໄລຍະລະດູຝົນ ເພາະວ່າ ໃນອາກາດມີຄວາມຊຸ່ມສູງ ຈະເຮັດໃຫ້ຕົ້ນໝາກ ໂອລິບ ທີ່ປູກນັ້ນສາມາດຕັ້ງໂຕໄດ້ໄວ ແລະ ບໍ່ຈຳເປັນຈະ ຕ້ອງຫິດນໍ້າຫຼາຍ.

ເອົາຕົ້ນກ້າມາລົງຊຸມທີ່ໄດ້ຕຽມໄວ້ ແລ້ວຖິມດິນໃຫ້ແໜ້ນ ດີ, ຫິດນໍ້າໃຫ້ຊຸ່ມ, ຫຼັງຈາກນັ້ນ ເອົາເສດຫຍ້າ, ເພືອງ ຫຼື ແກບ ມາປົກຄຸມບໍລິເວນປາກຊຸມເພື່ອຊ່ວຍໃນການເກັບ ຮັກສາຄວາມຊຸ່ມໃນດິນ ແລະ ຍັງເປັນວິທີ ທີ່ດີໃນການປ້ອງ ກັນບໍ່ໃຫ້ວັດສະພິດເກີດ.

7. ການໃຫ້ນໍ້າ

ໃນໄລຍະປູກໃໝ່ຄວນໃຫ້ນໍ້າທັນທີ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຮາກຕິດ ກັບດິນໄດ້ດີ ໃຫ້ນໍ້າເປັນປະຈຳຈົນກວ່າຕົ້ນໝາກໂອລິບ ຈະຕັ້ງໂຕໄດ້, ຫຼັງຈາກນັ້ນ ລຸດຜ່ອນການໃຫ້ນໍ້າ ໂດຍອີງ ໃສ່ສະພາບຄວາມແຫ້ງແລ້ງຂອງດິນ ແລະ ອາກາດ.

ໝາກໂອລິບ (ໝາກກອກນໍ້າມັນ)

7.5. ການໃຫ້ຝຸ່ນ:

ຫຼັງຈາກປູກໄດ້ 2-3 ເດືອນ ຄວນໃຫ້ຝຸ່ນສູດ 15-15-15 ໃສ່ ປະມານ 100-200 ກຼາມ ໂດຍຝັງອ້ອມຕົ້ນ, ເມື່ອຕົ້ນໃຫຍ່ ຂຶ້ນກໍ່ເພີ່ມອັດຕາຝຸ່ນຂຶ້ນ ໂດຍປະສົມຝຸ່ນຄອກ ແລະ ຝຸ່ນ ວິທະຍາສາດ.

ຫຼັງຈາກປູກໄດ້ 4 ປີ ຕົ້ນໝາກໂອລິບ ກໍ່ສາມາດໃຫ້ຜົນຜະ ລິດໄດ້. ວິທີການໃສ່ຝຸ່ນໃນໄລຍະນີ້ ແມ່ນໃສ່ໃນໄລຍະພືດ ກຳລັງອອກດອກ ໂດຍໃສ່ຝຸ່ນສູດ 3-10-10 ໃນອັດຕາ 2 ກິໂລກຣາມ/ຕົ້ນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ໝາກໂອລິບມີຄຸນນະພາບ.

ຫຼັງຈາກເກັບກ່ຽວແລ້ວ ຄວນໃສ່ຝຸ່ນສູດ 8-10-5 ໃນອັດຕາ 3 ກິໂລກຣາມ/ຕົ້ນ ປະສົມກັບຝຸ່ນຄອກ ຫຼື ຝຸ່ນໝັກ ໃນອັດ ຕາ 12 ກິໂລກຣາມ/ຕົ້ນ ເພາະໃນໄລຍະນີ້ ຕົ້ນພືດແມ່ນຊຸດ ໂຊມຫຼາຍ ມັນຕ້ອງການອາຫານເພື່ອທົດແທນຄືນ ແລະ ຊ່ວຍໃຫ້ ການຈະເລີນເຕີບໂຕ ທຸກໆພາກສ່ວນຂອງຕົ້ນພືດ.

7.6. ການກຳຈັດວັດສະພິດ:

ຄວນເຮັດເປັນປະຈຳ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ວັດສະພິດຍາດແຍ່ງອາ ຫານຈາກຕົ້ນໝາກໂອລິບ ອີກຢ່າງໜຶ່ງແມ່ນບໍ່ໃຫ້ເປັນ ບ່ອນລີ້ຊ່ອນຂອງພະຍາດ ແລະ ແມງໄມ້.

7.8. ການຕັດແຕ່ງ:

ຈຸດປະສົງໃນການຕັດແຕ່ງ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ອາກາດ ແລະ ແສງ ແດດ ສາມາດເຂົ້າໄດ້ທຸກໆ ພາກສ່ວນຂອງຕົ້ນ ຊຶ່ງເປັນວິທີ ທີ່ດີ ໃນການປ້ອງກັນ ແລະ ກຳຈັດພະຍາດ ແລະ ແມງໄມ້, ນອກນັ້ນ ຍັງເຮັດໃຫ້ການ ອອກດອກ ແລະ ການຈັບໝາກ ສະໜ້າສະ ເໝີກັນ, ໝາກມີຄຸນນະພາບ ແລະ ເຮັດໃຫ້ ການເກັບກ່ຽວງ່າຍຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ; ການຕັດ ແຕ່ງ ຄວນປະຕິບັດຫຼັງຈາກເກັບກ່ຽວຜົນ ຜະລິດແລ້ວ.

8. ການເກັບກ່ຽວ:

ຫຼັງຈາກປູກໄດ້ປະມານ 4 ປີ ຕົ້ນໝາກໂອ ລິບ ກໍ່ສາມາດເກັບກ່ຽວໄດ້ ຊຶ່ງຈະໃຫ້ຜົນ ຜະລິດ ຕັ້ງແຕ່ 15-50 ກິໂລກຣາມ/ຕົ້ນ ໂດຍ ອີງໃສ່ແຕ່ລະແນວພັນ, ຖ້າເອົາໝາກໂອ ລິບສຸກມາແປຮູບເປັນນໍ້າມັນໂອລິບ ຈະ ຕ້ອງໃຊ້ໝາກໂອລິບສິດ ປະມານ 4-6 ກິໂລ ກຣາມ ເພື່ອຈະໃຫ້ໄດ້ນໍ້າມັນໂອລິບ 1 ລິດ.